

Uudessa sarjassa esitellään kemistien kakkosammatteja ja epätavallisia harrastuksia.

Laulun laboratoriossa

■ **Päiväsaikaan kemian diplomi-insinööri Riikka Paasikivi johtaa HealthBio-nimistä terveyden bioklusterin osaamiskeskusohjelmaa. Illalla hänestä sukeutuu oopperalavojen draamaattinen diiva.**

Päivi Ikonen

Tapiolalaisen kerrostalon seinät resonovat komeasti, kun **Riikka Paasikivi** avalee ääntään. Täyteläinen mezzosopraano valtaa koko käytettävissä olevan tilan, kun sointuvat kvintit vuoroin nousevat ja laskevat.

Isovillakoira **Boris** on tikahtua innosta. Se nousee takajaloilleen ja ottaa etutassuillaan daaminsa miehekkääseen syleilyyn tätä kiinteästi silmiin tuijottaen. Vimmatusti heiluva häntä kertoo syvistä tunteista. Vaikka Boris rodulleen ominaisesti on vaitelias luonne, nyt se ei kykene hillitsemään itseään.

Kun Paasikivi jatkaa skaalojaan, myösumma ja tulinen ensirakastaja avaa kuo-

nonsa. U-u-u-u-uu-u-u-uh! Hienotunteinen duettokumppani antaa kuitenkin primadonnan loistaa ja tyytyy itse vain vienosti markkeeraamaan osapuulleen oktaavia alempaa.

Tyylikkäästi trimmattu sankari on ristitty **Musorgskin** tunnetun oopperan nimihenkilön, tsaari **Boris Godunovin** mukaan. Henkisenä kummina sillä on toinen iso ja arvaamaton venäläinen, **Boris Jeltsin**, joka kuoli samana päivänä kuin puudeli syntyi. Eittämättömiä yhtäläisyyksiä kolmikosta löytyy; itäisiin kaimoihinsa verrattuna espoolais-Boris kylläkin vaikuttaa huomattavan selvältä ja tulkulliselta.

Koiralle ja emännälle taas yhteistä on se, että molemmat ovat syntyneet musikaaliseen kotiin ja musisoineet pienestä pitäen. Kumpikin oppi ympäristön hämmästyksesi laulamaan ennen kuin puhumaan. Jälkimmäinen taito tosin jäänee Boriksen osalta ilmeikkääksi elekieleksi.

”Meillä soi aina”, Riikka Paasikivi muistelee lapsuuttaan Imatralla ja myöhemmin Lahdessa. Äiti soitti pianoa kuten esikoistyttäinkin. Keskimmäisen sisaren **Lillin** instrumentti oli viulu ja kuopuksen **Nellin** käyrätorvi.

Laulamista ei siihen aikaan erikseen ”harrastettu”, vaan se kuului luonnollisena, erotamattomana osana elämään. Ihan pienenä

hauskoja lauluja opetti lapsenvahti, ja myöhemmin koulussa laulettiin läpi niin virret kuin maakuntalaulutkin. Se kehitti ääntä ja musiikintajua, muidenkin kuin tulevien laulajien.

Mendelin lait, Händelin nuotit

Lauluun taidemuotona Riikka Paasikivi havahtui 16-vuotiaana kuultuaan ensi kertaa **Haydnin** kuulun oratorion. **Luominen** teki murrosikäiseen lähtemättömän vaikutuksen.

Tosimielessä teini ryhtyi klassiseen lauluun vaihto-oppilasvuonna Yhdysvalloissa. 17-vuotias oli innolla mukana koulun kuorossa ja otti elämänsä ensimmäiset laulutunnit. Suomalaistyttö yllätti itsensäkin pärjäämällä paikallisessa laulukilpailussa.

Kotiin palattuun Paasikivi jatkoi opinotojaan Päijät-Hämeen konservatoriossa, ja kohta lukiolainen löysi itsensä Lahden oopperan lavalta. Ensimmäinen pikkurooli oopperan kuorossa tuli vuonna 1981 **Tshaikovskin** *Jevgeni Oeginissa*. Ylpeä tarjoilija kantoi juhlokohtauksessa prikan moitteetta perille.

Abivuonna oli kuitenkin tehtävä valintoja, ja silloin pääsi niskan päälle työssä aina elänyt ”sisäinen luonnontieteilijä”. Pääöstä ei

Huumetta masokistille

”Masokistin hommaa”, Riikka Paasikivi puuskahtaa vastaukseksi kysymykseen, minkälaista melkein työkseen laulaminen oikein on.

Loputtomia hengitysharjoituksia, laulutekniikkaa, ohjelmiston opettelua, sanojen tankkaamista, näyttämökoulutusta. ”Hiomista, hiomista ja hiomista.”

Kun laulaminen kuitenkin on sisäinen pakko, siitä on turha pyristellä eroon. Nykyisessä työssään molekyyli lääketieteen paneutunut asiantuntija on sitä paitsi

jo aikaa havainnut laulun terveysvaikutukset. ”Sieluhierontaa se on.”

Laulutunnin jälkeen olo on aina käsittämättömän hyvä. Paasikivi pitää ilmiötä terveellisenä versiona huumeiden käyttämisestä. Niin yläpilvessä hän kulkee musiikkituokioiden jälkeen.

Laulajan on pakko pitää instrumentti eli oma keho kunnossa myös liikuntaharjoituksin. Paasikivi muun muassa harrastaa pilatusta ja ratsastaa.

Konserteissa ja oopperassa laulaminen on

myös sosiaalista toimintaa, jonka senkin on moneen kertaan todistettu edistävän terveyttä ja hyvinvointia. Mukavaa on sekin, että edessä on aina uusi päämäärä, johon pyrkiä.

Kerran Riikka Paasikivelle tarjoutui mahdollisuus muutaman kuukauden sapattivaapaaseen. Sen hän käytti silkkään laulamiseen. Mahtoi olla ikävä palata varsinaisen sorvin ääreen?

”No ei! Siinä todella jo kaipasi insinöörin hommia, kun oli puoli vuotta miettinyt pelkkää omaa ääntään.”

A photograph of a woman with short, wavy brown hair, smiling at the camera. She is wearing a black textured jacket and a vibrant red and orange patterned scarf with fringed ends. She is holding a black leash attached to a large, fluffy black dog, likely a Komondor, which is sitting on the grass. The woman is standing next to a large tree trunk on the right side of the frame. The background shows a park-like setting with trees and a fence under a clear sky.

Laulava kemisti Riikka Paasikivi ja oopperakoira Boris odottavat jo joulua, jälkimmäinen ensimmäistään.

© Jatzi Walczak, www.jazzphoto.fi

tosin tehnyt tuore ylioppilas. ”Ammatti valitsee itse itsensä”, Paasikivi uskoo. ”**Mendelin** lait olivat minulle samanlainen herätys kuin **Händelin** musiikki.”

Kiinnostus loogiseen maailmaan teki laulajasta fuksin Teknillisen korkeakoulun kemian tekniikan osastoon. Laulukaan ei taonnut vaan jatkui Dominante-kuorossa ja Helsingin konservatoriossa.

Sittemmin tie vei Savonlinnan oopperakuoroon. Lisäoppia kertyi kesäkursseilla ja viimeksi kahdeksan vuotta espoolaisessa musiikkiopistossa **Anitta Rannan** hoivissa. Nyt Paasikiveä opettaa Sibelius-akatemian laulunlehtori **Marjut Hannula**. Taskussa on jo laulun B-tutkinto erinomaisin arvostus.

Kemiasta ja laulusta on löytynyt yllättäviä yhteyksiä. ”Laulaminen on laboratorio, jossa tutkitaan ääntä, hengitystekniikkaa, ilmanpaineen ja ilman virtauksen säätelyä.”

Itse suorituksessa suuri merkitys on hormoneilla. Esitykseen valmistauduttaessa elimistössä virtaa adrenaliini, sen jälkeen tulee endorfiinien hyöky. ”Kyllä kemian opinnot helpottavat laulun omaksumista”, Paasikivi virnistää.

Toki erojakin on. Culminatumin ohjelmajohtaja on uransa aikana tottunut astelemaan estradille säestäjänään piirtoheitin tai powerpoint. Tilannetta ei kuitenkaan voi verrata laulajana esiintymiseen.

”Laulaessa pitää panna itsensä peliin ihan totaalaisesti. Oman minän näyttäminen vaatii rohkeutta. Se ei ole ollenkaan helppoa.”

Mezzosopraano nousevalla käyrällä

Vastavalmistunut biokemisti pääsi töihin Orioniin, josta matka jatkui Genencoriin. Antoisaa kokemus olivat vuodet Tekesin asiantuntijana Brysselissä.

Mezzosopraanon maagista voimaa. Päänoita oopperassa Dido ja Aeneas on Riikka Paasikiven viimeisin näyttämörooli. Barokkioopperaa esitettiin Espoon Sello-salissa syksyllä 2006.

Siellä tuli oppia kevyemmästä ohjelmistosta kansainvälisessä Brussels Light Opera Companyssa. **Straussin** *Lepakko*-operetissa Paasikivi lauloi Idan roolin, **Gilbertin** ja **Sullivanin** *Pirates of Penzance* -iljoittelussa Katen osan. Belgian-tuliaisista ovat myös iso joukko ystäviä ja erinomainen kielitaito, joka on tarpeen molemmissa ammateissa.

Suomeen palattuaan Paasikivi siirtyi

Finnzymesin palvelukseen ja Suomen filharmoniseen kuoroon syventymään muun muassa geeniteknologiaan ja suuriin kirkkoteoksiin.

Riikka Paasikiven tuorein oopperaesintyminen on vuoden takaa. Herkullinen Päänoitan osa **Henry Purcellin** oopperassa *Dido ja Aeneas* oli mieleen. ”Ihana rooli! Siinä sai purkaa kaiken pahuuden itsestään ulos. Oli kyllä hauska esitys tehdä.”

Näyttämötaiteen haikea puoli on sen hetkellisyys. Kun esitys on ohi, jäljelle ei jää kuin muistoja toisin kuin kirjallisuudessa ja kuvataiteissa.

Musiikkiopisto Juvenalian produktio onneksi taltiointiin dvd-levylle myöhemminkin nautittavaksi. Kun ensimmäiset sävelet kaajahtavat tv:n kaiuttimista, Boris nappaa salamanopeasti eturivin katsomopaikan. Koste suklaanruskea katse ei hievahta ruudusta, ja korvat heristävät äärimmilleen. Vingahdus paljastaa, että taiteilija osaa arvostaa kollegoiden suorituksia.

Siinä missä ihmisen iässä vasta lastentarhalaisen Boriksen ääni iän myötä ehkä madaltuu nimeä ja olemusta paremmin vastaavaksi bassoksi, Paasikiven ääniala on yllättäen lähtenyt nousuun. Aikoinaan matalaa altoa laulaneesta mezzosopraanosta on kehittyvässä sopraano, dramaattinen sellainen. □

Joulun säveliä

Riikka Paasikivi laulajaystävineen pitää perinteisen joulukonserttinsa sunnuntaina 16. joulukuuta klo 17 Sinebrychoffin taidekeskuksessa Espoon Karhusaaressa. Kauneimpien joululaulujen lisäksi ohjelmassa on yhteislaulua.

Riikka Paasikiven kotibaurni

Laulavat sisarukset Riikka (vas.), Lilli ja Nelli Paasikivi. Trion reunimmaisista ovat kumpikin koulutukseltaan diplomi-insinöörejä. Keskimäinen sisar valitsi ammattimaisen oopperalaulajan uran.